

Pipacs

Szakálás a búza,
kövér a szeme,
pajkos a rózsám és
nevet a szeme.

Ring a kalász, pipacs
csal be az útról...
egy pipacs, egy csók, hej,
kezdjük el újból!

Fogy a pipacs, de fogy!
— a csók szaporább.

Hátha van beljebb is?
Gyürünk még tovább!

De pipacs nincs, csak a
végtelen kalász.

— Én rózsám, szép rózsám
vissza hogy' találsz?

Lám, a pipacs volt, az
csalt minket ide.

— Pipacsnál is égőbb
mindkettőnk szíve.

Favágók

EMLEKSZEM rá jól, Ilonával álmodtam akkor éjjel, az első szerelmemmel. Az apjának adtam el egy szép kis üszőt, s azzal az ürüggyel mentem el hozzájuk, hogy megnézem, milyen tehen csöpörödött belőle. Voltaképpen azonban nem az üszőre voltam én kíváncsi, hanem Ilonára. Ilonával titkon rég szerettük egymást, de vagyonos apja nem vette jónéven a magamfajta szegénylegény udvariását. Valamit mégis tenni kéne — törtem a fejem —, s ekkor találtam ki ezt a tehenügyet.

Az öreg barátságosan fogadott, mikor beadtam neki nagyon csínján a mászlagot. Megmutatta a kis tehenet.

— Hej, de sokra ment, a'ig ismerem meg, — mondom én megveregetve a hátát, telt gömbölyű hasát — de egyre csak Ilonán járt az eszem. — Takaros kis jószág lett belőle, — megformáltam mindkét oldalról, még a farkát is föllibben tettem — látszik, hogy jó kezekben van. De sajnálom ezt a kis tehenet — nyögöm. Hej, Ilona, Ilona, ha te igazi szerető volnál, megéreznéd, hogy én itt szenvedek, és kidugnád az orodat.

De nem jött.

Alig emlékszem rá, egyszercsak hogy, hogy nem, szembetaláltam magam Ilonával, de akkor már nem az istállóban voltunk, hanem a konyhában, mégpedig kettesben, ami a valóságban szinte elképzelhetetlen, de álmomban így volt.

Csak nem leánykérőben vagy? — kérdezte és föl kacagott. S ez a kérdés és kacagás a képtelensége mellett is olyan természetesen hatott, hogy minden téketória nélkül átkaplam a derekát. — Én nem kérlék téged, hanem viszlek, — egy gyors csókot cuppantottam a szájára és önbekaptam. Kintről ugyanakkor iszonyú visítás, káromkodás hallatszott, a fülem mellett pedig örült lármával felzúgott a vekker, hogy abban a pillanatban hideg verejtek lepte el a testemet. Mint a gyík ugrottam ki az ágyból, az első mozdulatommal le akartam vágni az órát, de aztán eszembe jutott, ahogy a lámpát gyújtottam, és lassan az eszméletem is megvilágosodott, hogy én magam húztam föl az este.

— Persze, erdőre kell menni!... A fene egye meg!... Erdőre hát..., Na, jól van, megbocsátok ez egyszer az órának, — fordul meg álmos agyamban a nehezen csituló méltatlankodás. Azért, nem kellene

olyan fűsíkeltetően zörögnie, — ásítottam még egyet az ijedség után.

— Ides, magának nem kell fölkefni, — förmedek rá — anyámra szinte gorombán — mit csinálna fönn, még sötét van, mint a szurok.

— Teszek a tarisznýába — mondta anyám olyan szelíd hangon, az én goromba szavaimra, hogy megremegett a belsőrészem, és megint csak megfogadtam, hogy ezután nem leszek vele szemben ilyen durva, pokróc, uralkodok magamon. — Te csak szedd rendbe a szerszámokat, fiam, készíts elő mindent, mire jönnek a többiek.

Fejsze, fűrész, kalapács, fenőkö, reszelő s aztán egy kötél is kell, amivel hurkot lehet csinálni a fejsze nyelére és a fűrész köré, és nyakba lehet akasztani, vagy vállra vetni.

— Nem látott anyám egy spárgát? — kérdem izgatottan, mert már kintről kutyaugatást hallani, és feleletet sem várva, kiöntöm az egész fiók tartalmát a földre: rengeteg vicik-vacakot.

— Ott lesz az ósó-fiókban — mondja anyám. De hadd csak fiam-egyéül, itt a kenyér, szalonna. Én majd megkeresem addig.

Kintről már hangfoszlányok, lábdobogás, köhécselés hallik.

Még alig virrad, mikor kabátgallérba húzott nyakkal, élcelődve kifelé indulunk az utcából. Messzi az erdő a Malató túlsó oldalán.

— Ugye jobb volna az asszony mellett? — mondom Csikásznak.

Ángyó Pista, a kamasz, fölkurjant, mint akit megcsiklandoztak.

— Na, nézze meg az ember, azt hittem, hogy te alszol még, gyerekek — inti le az öreg Halász bácsi.

— Ez is meghallja már azt, amit nem kell.

— Még álmában is a fülét hegyezi az ilyen gyerekek — szól Péntek:

Laci.

Fejek inganak, váliak ringnak, ringatóznak, s a vállakra akasztott fejszék nekikoccannak a fűrész acéljának, s csengésük keményen, ritmikusán szól. Hajnali induló.

— Nagyobb baj, hogy nem lehet keresni — sóhajt Péntek Laci.

— Nem is mennek más faluból — hümmög Máriás.

— Csak mi vagyunk ilyen marhák — kap a szón Habók, az ifjabbik.

— Kitől tudod, hogy nem mennek más faluból? — kérdezem.

— Sommermann mondta, az erdész.

— Neked mondta?

— Nem nekem, de hallottam.

— A Sommermann szavára meg különben sem lehet adni. Ismerjük, kicsoda mondom.

— Nahát.

— Azért is terjeszt ilyen híreket, hogy ne menjenek az emberek, képes az rá, neki mindegy a fizetés, s nem ő a hibás, ha nincs aki vállalja a munkát, gondolja.

— De úgy ám, — szólal meg az öreg Halász is — azt tavaly is mondták, hogy így nem érdemes, úgy nem érdemes. Aztán mégis érdemes volt. Hát nem igaz? Hat szekér fa jutott egyhónapi munkáért.

Mire az erdő alá értünk, kipirult az arcuk, mint az ég aja is: már, egészen. Kicsipte a korahajnali szél. A hangulat is vidámabb lesz egyszerre megint. Legalább én magamon azt tapasztalom. Valahányszor erdő közelébe kerülök, mintha kicserélnék a bőrömet, olyan csiklandós lesz egyszeriben. Harsogni szeretnék, vagy legalább is kiabálni. Az utóbbit meg is teszem; az erdő felé fordulok, tölcsért csinállok a tenyereimből:

— Hahó!... Itt vagyunk!
Mi vagyunk és nem más:
Fekete Csikász, fatuskó Péntek
meg az öreg Halász!

Magadat kihagytad, bitang — hergelődik föl Péntek.
— Engem már hangról ismer az erdő — kiabálok vissza.

CSITTEG-CSATTOG a fejsze, surrognak a forgácsok a fülem mellett.

Most hát fejszézünk, aztán fűrészselünk, aztán gallyazunk, aztán ágat huzkodunk, aztán fölfűrészseljük a már kidöntött fatörzseket, aztán összehordjuk a szétmetszett fát, föltrepegetjük, összerakjuk az ölfát, dorongfát, botfát, ágat.

— Eh, sehogysen tetszik nekem ez a munka — hajítja el a fejszét Fekete mérgesen, s nyúl ismét a fűrész után.

— Nekem sem. Neked mi nem tetszik?

— Ez az egész marhaság... — legyint a kezével. Hát... munka ez?... Hol ide, hol odakap az ember.

— Hát nem úgy van? — felelek kérdés formájában. Ezért nem haladunk semmire.

S DÉLLEN, míg a forró cserfaparázsból kikapargatom a krumplit, és szétosztom kinek-kinek, Csikász előadja a dolgot:

— Hát... hát emberek... — fordul feléjük kérges tenyerét dörzsölve — mondanék valamit.

— Halljuk! — kiabálnak többen.

— Jobb lesz, ha a krumlit fújod, — mondja Péntek — mert megégeti majd a szátat.

— Hagyd beszélni, — löki oldalba Máriás — hadd lássuk, mit akar.

— Csak röviden, — hangzik még egy figyelmeztetés —, mert éhesek vagyunk.

— Csak egyetek, azért ehettek — komolyodik el Csikász arca, mint a téli égbolt —, megmondom én kerekperec mit akarok; Hát, nem úgy megy a munka, emberek, ahogy kéne. Nincs ennek a munkának így értelme.

— Már miért ne vóna? — kiált közbe egy hang.

— A Sommermann is meg van elégedve! — kiabál a másik.

— Csönd legyen, ne morogjatok közbe. Halljuk Csikászt — mondja Halász bácsi.

— Hát éppen az a baj, hogy csak a Sommermann van megelégedve, de majd, hogyha jöttök szekérről, és vinni akarjátok a részt, majd nem a Sommermannat kérdezitek, hogy meg van-e elégedve. Akkor majd jár a szátok, hogy csak ennyit lehetett keresni, hogy nem vót érdemes.

— Annak nem a Sommermann az oka, hogy 8 cm-ig ki kell vágni az ágat — fúj Péntek.

— És nem is mi leszünk az okai, ha nem tudunk keresni.

— Tavaly tudtunk keresni! — szólok én is.

— Most is keresünk úgy, mint tavaly, majd meglátjátok, — mondja Szepezdi Gyurka — csak nem kell előre megijedni.

— A munkabéreket kollektív szerződés szerint állapítják meg, és fizetik országszerte egyformán.

— Hallgassatok, — kiált ránk Halász bácsi —, most már egyetek, akinek kerül krumli.

— Én azonban befejezem, amit elkezdtem — mondja erélyes hangon Csikász.

— Jön a fővadász úr — mutat az egyik a közeledő Sommermann felé.

— Ha jön, itt lesz, legalább ő is hallja a rávonatkozó részt. Mert gyalázat, ami itt megy. Valaki itt a háttérben ellenünk dolgozik. hiszen még meg sem akartátok hallgatni saját munkástársatokat.

— Mi?... Mi az? Kiről van szó — támaszkodik botjára az erdész. — Csak nem valami veszekedés?

— De éppen az. s most a bujtogatót keressük, aki azt mondta a munkásoknak, hogy nem érdemes dolgozni, nem lehet keresni.

— Ki mondhat ilyent? Már hogyné volna érdemes, csak meg kell fogni a dolog végét.

— Mi úgy tudjuk, hogy éppen Sommermann úrtól ered mindez — fogja szaván Csikász. — Igen. Itt mondta az egyik ember.

Sommermann nekizöldül, hangja elváltozik, a nyeldekölje idegesen ráng.

— Szemtelenség, szemtelenség, — mondja, és már szalad is —, majd utána nézek ennek az ügynek — fordul vissza fenyegetően.

— Mi is utána nézünk — mondja Csikász.

— Disznóság lebeszélni az embereket erről a keresetről!

— Szabotál! Akadályozza a munkát — kiabálnak többen utána.

— Hí-híj te, püspök erdésze!... — rikolt utána Ángyó Pista.

— Láttátok, hogy ludas? — nevet Csikász. — Mindjárt elszaladt, pedig ha nincs igazam, szembeszállt volna velem. Azok, akik a kollektív szerződést csinálták, a mi embereink, közülünk való munkás-emberek, de ezek a szabotálók nem a mi embereink, ezek a bujtogatók. Igenis, össze kell nekünk dolgoznunk, másképpen nem megy itt a munka.

— Bandában? — kérdi egyik...

— Bandában hát!

— Brigádban, úgy akartad tán mondani — szól Péntek gúnyosan.

— Úgy... brigádban, bár nem a név a fontos — felel Csikász —, de értsétek meg, hogy az erdei munka megköveteli, hogy együtt dolgozzunk többen. Kettő fűrész, kettő harkol, ezt egyiket sem csinálhatja egy ember mert semmire sem megy. Egy huzkodja az ágat és gallyaz, kettő rakodik. De ha tinektek sehogy sem tetszik, csináljátok, ahogy akarjátok — ránt egyet a vállán, és leül, előkeresi az elemózsiát.

Mi még aznap összeszedtük a magunk embereit.

ÉN CSIKÁSSZAL kerültem össze egy munkára. Fejszével fölváltva suhintottunk, ő balról, én jobbkézről. Szerettem vele dolgozni, ezzel a nyurga, határozott, kemény emberrel. Közben beszélgettünk is, és telt az idő. Csikász nálam öt évvel idősebb, neki már egy fia is van, két éve, hogy nősült. A beszédben minden előkerül.

— Te, milyen érzés az, amikor az embernek fia születik? — kérdem tőle egyik délelőtt.

— A legnagyobb öröm, amit csak el lehet képzelni — feleli ő, és rásodorint.

— De vége már a szerelemnek, mi?

— Fió után lányért lesz szerelmes az ember.

— Én lányt nem kívánnék...

Előre nem tudhatod — kacag.

— De én tudom — felelem. — Inkább legyen mind fiú.

— VIGYÁZZ! Vigyá-á-ázz! — ordítanak a fűrészesek. Félreugrunk. Hatalmas recsegéssel vágódik neki a fa a mienknek, olyan erővel, hogy azt is magával sodorja.

— Azok is ezt akarták — mutat Halász bácsi a két Habók felé, — s már három-négy fa van egymásra akadva. Kínódhatnak vele.

Kínlódnak is.

Új emberek és egyedül vannak.

Megint szétrebbenünk, és elmélyed kiki a maga munkájában. Mi is új fához állunk. Kifenyjük a fejszénket, aztán mélyet lélekezünk. S rajta!

— Jó neked, te már nő vagy, és szereted az asszonyt most is. E'találta'd. Én meg nőtlen vagyok, és nem találok olyant, akibe szerelmes lehetnék. Nem tudok szerelmes lenni.

— Nem a fenét! — kacag Csikász. — Hát Ilona?

— Á, Ilonka? Sokat jártam hozzá, igaz, rendes leány. De nem nekem való. Nem is köllene. Tartsa meg az apja földjét. Nekem nem kell. Pedig Ilona csinos leány, igaz, hogy egy kicsit kényes. Eh, nem nekem való.

— Ja-a-j! Segítsé-é-ég!... Segítsé-é-ég! — velőtrázó jajgatás és kiabálás hallik, egyszerre megszakítja a beszélgetést, de a munkát is.

— Híj, az istenfáját! — hördülök föl önkénytelenül.

— Valakit leütött a fa! — ugrik fel Csikász, és már eldobjuk a fejszét, s futunk.

Mindenünnen szaladnak a hang irányába.

— Ki lehet az? — ugrok át egy bokron.

— Va'amelyi Habók hangját vélem — szól Csikász.

Mire odaérünk, a közelebbiek kiemelték a fa alól.

— Vigyük a tűzhöz — tanácsolja az egyik.

— Ja-aj. Végem! Ja-aj! — nyögi alig hallhatóan.

— Ugy-e mondtam, hogy vigyázz! — jajgat a testvére is. — Mi lesz most ve'ünk. Otthon az anyám! Jaj!...

Vigyázva vitték a tűzig, de mire odaértek, ellettyent a feje. Elájult.

Ahogy ott feküdt a tűz mellett, s a lobogó láng arcába világított, a beesett, sovány, vértelen arcra, rémíztő volt. Fehér ajka közül szivárgott a vér.

— Ennek vége — mondja Palkó elfordulva.

— Fenét van vége — szól Halász bácsi —, fussatok gyorsan kocsióért!

Egyikünk biciklire kapott és elnyargalt.

S mikor a kocsi megérkezett, a fiatalabb Habók összeszedte szomorúan a szerszámokat, és ő is vele ment.

EZ AZ ESET megdöbbenetle a embereket, és gondolkozni kezdtek. Hiszen gyakran megtörtént, a legnagyobb vigyázat mellett is, hogy fönnakadt egy-egy fa. Mi azonban nyolcan-tizen nekiálltunk, s dorongokkal megemeltük a tövit, amíg le nem dőlt. Nem kellett az életünket kockáztatni, és fél, vagy egész napokat elkinlődni.

Egy hét múlva már fölfigyeltek ránk. Nézzétek, a „fekete Csikászék“ hogy haladnak, mondogatták egymásnak.

Csikász pedig csak mosolygott a kis fekete bajusza alatt.

— No, csak nézzétek! — dörmögte. — Meg is nézhetitek.

Mikor egy délben összeolvastuk addigi munkánk eredményét, már majdnem duplájára csináltuk meg személyenként, mint a többiek. Sokan nem akarták hinni.

— Számoljátok meg a rakásokat! — biztattuk őket. S kető valóban elment a farakások közé.

— Csakugyan megvan — mondja a kamasz Ángyó Pista.

— Miért hazudnánk — felel Halász bácsi. — Nem kenyerünk nekünk a hazugság.

— Álljunk mi is csoportba — ajánlja Zsiga Péter.

— Hát álljunk — mondják többen.

Még mindig voltak, akik ellenkeztek. Este nagy vita volt hazafelére.

De a következő héten hat brigád alakult meg. A mi példánk nyomán a szomszéd falubeliek közt is.

SZERDAI NAPON történt, reggeli órákban, éppen a hó kezdett szállingózni, nekem is a tarkómra esett néhány pihe, és mi annál gyorsabban dolgoztunk, észre sem vettük, egyszer csak ránköszön egy ismerős hang. A fiatal Habók volt.

— Jó munkát — mondja, s rákönyököl egy farakásra. Nagyon szomorú és bizalmatlan a tekintete.

— Megvan! — fogadja mindnyájunk nevében Csikász, a fejszét leeresztve.

— Na, hogy van a bátyus? — kérdezi Halász bácsi.

— Megjavul. A lába tört el és három-négy oldalbordája.

— Hát akkor, mért vagy úgy nekikeseredve? — kérdem.

— Még azt kérditek? Hát mennyi időt vesztettem én, mióta ez az eset történt, s most már itt lesz a tél, nincs fa, azán meg nem is tudtam szerezni senkit, akivel összeállhattam volna. Aztán mégis gondoltam egyet hátha... — elhallgat, nyel egy nagyot, minth túrós gombócot enne. S' néz maga elé.

Uhüm, hát ezért gyüttél, gondolom, hogy vegyünk a bandába?

— Mi megvagyunk — mondom — de talán még van olyan csoport, ahová beállhatsz.

Nem szól, de hátralöki a kalapját, és megtörli a homlokát a tenyerével.

Izzadt, pedig hideg volt a reggel.

— Vótam én már azoknál, — nyögi.

— Na és — kérdi az öreg —, ki van a létszám mindenütt?

— Ki — feleli alig hallhatóan, de a szájaszéle megremeg.

A szállingózó pelyheket nézi, s mi is azt nézzük, egy-egy pelyh egy pillanat, s minden pillanattért kár. Sietni kell.

Menj a fenébe! — gondolom. Most mi vegyünk magunk közé: mikor ellenünk ágáltál? S különben is itt a tél, lehet, hogy hamarosan mindent ellep a hó.

— Hoztál fejszét? — kérdi Csikász.

— Ott van a tűznél, ott hagytam a tarisznyát.

— Hát akkor állj neki gallyazni — mutat a ledöntött hosszú faderekakra...